

„Danskere”

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSES-
BLAD FOR DET DANSKE
FOLK I AMERIKA,
udgivet af
„Danish Lutheran Publishing House,
Blair, Nebraska.

„Danskere” udgaa Onsdag i hver Uge.
Pris pr. Aargang: .
De Forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00
Bladet betales i Forskud.

Bestilling, Betaling, Adresseforandring
etc. med Undtagelse af Bidrag til
Bladets Indhold adresseres
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold
Korrespondancer, Afhandlinger og andre
Artikler — sendes til dets Redaktør:
A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second
class matter.

Acceptance for Mailing at special
rate of postage, provided for in Section
1103, Act of Oct. 3, 1917, author-
ized on July 8, 1918.

Advertising rates made known upon
application.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages
regelmæssigt, bedes man klage til det
stedlige Postkontor. Skulde dette ikke
hjælpe, bedes man henvende sig til „Dan-
skere”s Kontor.

Naar Læserne henvender sig til Folk,
som avorterer i Bladet, enten for at kø-
be hos dem eller for at faa Oplysning
om det averterede, bedes de altid om-
tale, at de saa Avertissementet i dette
Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Udtalelser om Sproget.

I sin Prædiken ved Indvielsen af Lutherkirken i Des Moines udtalte Past. Gravengaard iflg. „Kr. Sml.”:

„Men den gode Begyndelse i Daaben maa have sin Fortsættelse. Her brister det for mange i vort Folk. De er genfødte i den hellige Daab; men de lever ikke i Aanden... Det ser mørkt ud i vort Folk i saa Henseende, og dertil kommer de sproglige Vanskeligheder, saa mangen en fristes til at sige med Profeten: „Vore Ben er tørre, slukket er vort Haab, det er ude med os” — nemlig som dansk Kirke. Hvad skal vi dertil sige? — For Gud er intet umuligt. Der kan endnu komme Liv i det døde, og den danske Kirke kan faa en Fremtid som dansk Kirke i Amerika.”

Formanden, Past. K. C. Bodholdt, udtalte iflg. Kr. Sml.s Referat i sin Indberetning „sit Haab om, at de, der havde staaet vaklende i sprogsprogsmaalet, maatte komme til at forstaa, at det, især hvad den indvandrede Slægt angaar, betyder omtrent det samme som aandelig Død, om man slipper Modersmaalet.” Hermed sammenligner vi, hvad der i samme Nr. af K. S. siges om de fem Kandidater, der udgik fra Præsteskolen:

„Med Undtagelse af Svend Kjer agter de alle at fortsætte deres Uddannelse paa en amerikansk Præsteskole.”

Ogsaa „Dansk Brodersamfund” følger sig uheldig berørt af Sprogsprogsmaalet. I „Det danske Brodersamfunds Blad” af 1. Juli forekommer flere Udtalelser, af hvilke vi skal meddele et Udvalg. En Hr. N. Jørgensen, Sekr., skriver:

„Et Dansk Brodersamfund ført i det engelske Sprog er en Umulighed. Vort Modersmaal er en Livsbetingelse for vort Samfund, og netop derfor bliver det en af Samfundets vigtigste Opgaver at arbejde for dette Sprogs Bevarelse her i Amerika, dette er ligeledes nødvendigt for at holde Forbindelsen med vort Moderland vedlige, og uden denne Forbindelse vil vi tabe alt for meget af aandelige Værdier, tabe Interessen for Det Danske Brodersamfund, og til Slut tabe os selv, for at blive optaget i det store kosmopolitiske Samfund herovre; kort sagt, blive assimileret med det amerikanske Folk. Der har været talt saa meget om den opvoksende danske Slægt herovre, men lad os ikke stille for store Forhaabninger til den, for den kan aldrig blive nogen bærende Kraft for et Dansk Brodersamfund. I de 20 Aar, vor Loge har bestaaet, har vi kun haft to eller tre Medlemmer, som var født her i Landet, og endskønt de talte

godt Dansk, er de dog for længe siden gaaet ud, og trods det at vi stadig inviterer dem til vore Sammenkomster og paa alle Maader prøver paa at drage dem til os, saa er Resultatet dog stadig lig Nul.”

Jens Nygaard, Viborg, S. D., skriver:

„Med Interesse har jeg fulgt, hvad der er fremkommet i Medlemsbladet desangaaende, og det synes som de af Overbestyrelsen, der har udtalt sig, er i Favor af det Engelske. Forretningsmæssigt set vil det maaske gavne Samfundet ved Indførelsen af det engelske Sprog, men jeg hører blandt dem, som absolut ikke kan betragte Samfundet som et Assuranceelskab, men som en dansk Sammenslutning, hvad jeg ogsaa tror har været Formaålet fra Begyndelsen af. Og hvis vi stadig holder os denne Tanke fast, „at vi ønsker at samle alle Danske i Amerika til et stort Hele,” tror jeg ikke der kan blive nogen Tvivl om hvilket Sprog vi skal benytte til vore Møder. Skal vi over til det engelske for at fange de unge, som er bedre hjemme i dette Sprog, vil det ingen Betydning have, enten man tager en Assurance i D. B. S. eller en amerikansk Loge eller Assuranceelskab, og jeg tror at have lagt Mærke til, at de bedste og ihærdigste Arbejdere indenfor D. B. S. har traadt deres Barnesko i Danmark, og derfor uidentivt tilhører D. B. S. for Sagens Skyld og for at være med til at naa vort Formaal, „at samle alle Danske i Amerika til et stort enigt Hele,” o. s. v. Den anden Part tilhører for en stor Del kun D. B. S. fordi de lokale Loger byder paa flere Adspredelse end de amerikanske Loger i samme By.

Endelig skal vi meddele, at vor tidligere Gesandt til Danmark, Maurice F. Egan, har en længere Afhandling om Sprogsprogsmaalet i „The Am. Scan. Review”s sidste Nummer. Han bruger stærke Ord om det dumme i at forbyde Studiet af fremmede Sprog, selv af det tyske. Men saa siger han:

„Hvorsomhelst i United States et andet Sprog indtages en fremherskende Stilling over det engelske Sprog, der er gjort et vældigt Misgreb. Ingen tysk, ingen Spansk, ingen skandinavisk Koloni bør tillades at stille et fremmed Sprog endog paa samme „plane” som det engelske, og intet Barn i vore offentlige Skoler bør tillades at lære et fremmed Sprog, indtil det er rimelig hjemme i det Folks Sprog, af hvilket Forældrene er blevet en Del ved frit Valg.”

Efter en længere Paavisning af, hvorledes Spansk eller Tysk eller andet fremmed Sprog paa Grund af vedkommende Autoriteters Ligegyldighed og Forsømmelse har faaet Forrang, siger han:

„Imidlertid, dersom det skulde blive nødvendigt for at bevare det engelske Sprogs Tradition og afværge, at det skulde indtage anden Rang i nogen Familie eller Skole, saa burde den gamle Verdens Sprog og Indflydelsen af dens Litteratur forsvinde.”

Om de skandinaviske Sprog siger han: „Filologisk set passer de skandinaviske Sprog saa fortræffelig ind i Studiet af Engelsk som Latin eller noget af de romanske Sprog. Vort Sprogs Rygrad (backbone) er skandinavisk, aldeles ikke Højtysk; følgende, dersom Hensigten med at lære fremmede Sprog i Skolen er at hjælpe Eleven til at faa et mere indgaaende Kendskab til hans eget Sprogs Kilder, saa har Tysk ingen Værdi; men Dansk eller Svensk eller Norsk har stor Værdi.”

Prof. William Hovgaard har en Artikel om Sproget i samme Blad. Han skriver:

„Forbud mod Modersmaalet i Skoler og Kirker har der været talt om, men det vilde sikkert skabe megen Modvillie og alvorlig fortrædelige Amerikaniseringsarbejdet. Rimeligvis er

der liden Fare for, at saadanne preussiske Metoder nogen Sinde skal blive adopteret i dette Land. Man bør hellere hjælpe og opmuntre end tvinge og bebrejde. Den fremmedfødte bør bringes til at indse den enorme Fordel, han selv vil have af at lære det engelske Sprog, og han bør bringes til at betragte Opnaaelsen af Borgerskab ikke blot som en Pligt men som et Privilegium. Dette synes at være Bevægelsens Lederes virkelige Pogram.” „For megen Paaskyndelse og Forceering med Hensyn til Nationalitet og Sprog virker som Berøring af Plantens Rødder. Det bedste, vi kan gøre er at give Indvandrerne gode Betingelser at leve under og hjælpe ham, som han behøver det, i Tilgængelsen af det fremmede Sprog, men for øvrigt lade ham have Frihed. Naturen vil gøre Resten.”

Sluttelig skal meddeles, at i 17 af vore Stater er der foreslaaet Sproglove, og de har alle i det væsentlige gaaet ud paa, at Undervisningen i alle sekulære Fag i offentlige og private Skoler skal gives i det engelske Sprog, og at det ikke skal tillades at undervise i fremmede Sprog under 9. Grad. — I N. Dakota, hvor Nonpartisan League har Magten, blev Forslaget forkastet. I Vermont kunde Legislaturens Hus ikke enes derom, I Pennsylvania vetoede Guvernøren Loven. I enkelte andre Stater har man ikke kunnet enes, og andre Steder er Udfaldet ikke kendt endnu. Men i de fleste Stater, hvor saadant Forslag har været fremme i Legislaturen, er det blevet gjort til Lov.

Brev fra Japan. Nr. 106.

Ouchi.

Det var jo en Skuffelse med Obuchi at han ikke kunde komme ind paa Skolen, for han selv var det en stor Skuffelse, men han tager det pænt og han hjælper Ishimatsu trofast. I Aften var han den eneste til at gaa med mig ud paa Gadehjørnet; men det gjorde intet; han gik glad og hjalp alt hvad han kunde: holdt den store Lygte, uddelte Traktater, hjalp at synge, osv. (der var mellem 50 og 100 Mennesker som lyttede en god halv Time, og senere var der i alt Fald 8, som for første Gang kom ind i Kirke, hvor de hørte en underlig kraftig, aandsbaaren Prædiken af Ishimatsu.

Men vi har en anden Mand: Ouchi („det store Indre”). Om ham ønsker jeg at fortælle lidt.

Han er en af Kameyamas aandelige Børn fra Hida, altsaa den tredje til at melde sig til Tjenesten i Herrens Vingaard fra dette Sted mellem Bjergene.

Han kom i Fjor og ansøgte om Optagelse; vi var alle glade, for han var en udmærket ung Mand; men ved Lægeundersøgelsen kom det ud, at han, sig selv uafvidende nok engang havde haft Lungehindebetændelse. Lægen tænkte nok han kunde holde til at gennemgaa Skolen, men helt uden Risiko var det ikke.

Vi var skuffede, men vi turde ikke antage ham. Saa gik han tilbage til Hida, arbejdede trofast i Menigheden, passede sin Lærergerning, og gjorde alt, hvad han kunde for at hærde sit Legeme.

Nu kom han saa igen. Lægen mente, at Risikoen ved at lade ham studere, om end ikke helt borte, dog var betydelig mindre end i Fjor, idet han havde udviklet sig og faaet flere Kræfter.

Der var ikke saa faa Overvejelser, men Resultatet blev, at han fik Lov til at komme paa Seminariet foreløbig for et Aar, med den Forstaelse, at han saa skulde gaa ud som læg Medhjælper et eller andet Sted, saa fremt det blev ham paalagt.

Tanken er at se hvorledes han kan taale Skolelivet. Er der ingen Tilbagegang, faar han nok Lov til at fortsætte i alt Fald et Aar til.

Han er den eneste i det nye

Hold af 5 Studenter, som ikke har den krævede Foruddannelse; d. v. s. han har ikke taget Eksamen ved en Mellemskole; men ved Selvstudium er han lige saa lang, om ikke lidt længere end de andre, der har deres Diplomaer i Orden. Der er kun en af dem, som maaske kan gøre ham Rangen stridig, men bliver han ikke Nr. 1 skal han nok blive en meget smuk Nr. 2.

Forleden var han med mig ude paa Gaden. Han gav et varmt, troesfrejdt Vidnesbyrd; er han ikke slet saa veltalende som Okuma, saa kommer han ham dog meget nær, skønt han er saa meget yngre endnu.

I Klassen er han mig til stor Opmuntring; ved et Par skal jeg passe meget nøje paa ikke at give for store Skefulde, men ved Ouchi er der ingen Fare i saa Henseende, han opfatter allerede med en saadan Lethed, at man ikke godt kan tænke sig ham som en Nybegynder. Og han kender sin Bibel; det er en sjælden Gang, at han ikke er den første til at finde et Bibelsted, og dog er han tilbageholdende nok til at lade andre faa Tid til at finde det og læse det, undtagen han bliver bedt om at læse det straks.

Mit Forslag er nu, at de Venner, der har tilbudt at underholde Obuchi, vil overføre deres Godhed paa Ouchi. At han ikke skal skuffe dem er jeg overbevist om. Selv uden Uddannelse (paa Skolen), tror jeg han vil slide sig igennem til at blive en god Arbejder; han har alle Betingelser for det, saa vidt jeg kan se. Der er kun det ene Punkt, at han engang har haft Lungehindebetændelse, men jeg kender dog flere som er bleven kraftige Mennesker selv efter det, og nu skal vi prøve at passe godt paa; han skal nok faa Lægeeftersyn to Gange om Aaret, saalænge der er mindste Fare.

Okuma. Takase. Tsuboike.
Harada. Tominaga. Hirai. Iwanaga.
Yoshida. Hatanaka. Moriya. Kameyama. Ouchi.

Fotografier

synes Japanerne svært godt om, andre Nationer gør maaske ogsaa for den Sags Skyld. Forleden da vi fik den nye Klasse ind, og saaledes for første Gang fik Tolvtalet fuldt fik vi selvfølgelig et Billede taget af dem. Jeg sender det med Navnene vedføjede, med Haab om at der bliver Plads for det i Danskere.

Sygdom.

Lige som jeg havde skrevet i min Indberetning, at vi havde været forskaaret for særlig Sygdom blandt Studenterne i Aar, kom der Bud, at en var syg, og det var ikke saa let endda. Det var igen den spanske Influenza; der er kun to af de 12, som slap helt fri, tre var daarligt et Par Dage, fire en Uges Tid, to alvorligt syge og en — vor Tominaga fra Hida — maatte vi føre til Hospitalet, da Lægen erklærede det var Tyfus, han havde Heldigvis var Lægen dog fejl paa det, skønt det tog over en Uge, før han vilde indrømme det; det var kun Influenzaen, men den tog haardt; det er første Gang i sine 27 Aar, at han

har været syg, saa det gjorde det maaske værre at bære, men nu er han næsten rask og vilde ud af Hospitalet allerede i Morgen, men da han endnu var for svag til at støtte paa sine Fødder har jeg bedt ham blive i alt Fald et Par Dage til; der var jo en ung Mand i Luck, der sendte 5 Doll. og en ældre Bekendt i Morgan, der sendte 10 Doll. til Brug for trængende Studenter, saa jeg føler, at jeg har Lov til at holde ham lidt længere ved at lade ham faa lidt af det til Hjælp.

Underhold for Studenter

er ikke let at fastsætte, for vi har endnu Dyrtidspriser herude. Deres Kost, der var 18 sen pr. Dag er nu 35; saa faar de 4 Yen om Maaned til alle deres andre Udgifter (deraf gaar 1 til Lys og Brændsel) og 1 til Bøger; det bliver saaledes 15 Yen 50 sen eller 15, 85 pr. Maaned, eller omtrent 8 Dollars pr. Maaned, vi kommer dog vist til at forhøje det med 1 Yen i en nær Fremtid om de nuværende Priser holder sig.

Hvem sendte Bibler?

En Pakke Bibler, fine læderindbundne, gulforsirede japanske Bibler, tilmed et helt Dusin, er kommen til mig fra Amerika; men endnu er der ingen, der har ladet mig vide hvorfra, eller hvorfor. At de er fra Danske har jeg gættet mig til, da de var adresseret til J. M. Th. Winther, men det er 22 Aar siden, jeg har skrevet Th., saa ingen af mine Bekendte blandt Amerikanerne kan have sendt dem. Oplysninger bedes venligst sendt snarest. Næste Gang om de øvrige Studenter.

Med hjertelig Hilsen til alle Læserne, Eders Udsending
J. M. T. Winther.

J. M. T. Winther.

Vedrørende National Lutheran Council.

To Professorer resignerer.

I „Lutheraneren”s Referat fra Iowa Distrikt af Den norsk lutherske Kirke i Amerikas Møde forekommer følgende Resignationer:

„Til Sekretæren for Iowa Distrikt af Den norsk lutherske Kirke i Amerika.

1. Da jeg ikke kan nære Haab længere, at de Ting vil rettes, hvori, efter min Overbevisning, de tre norsk lutherske Samfund, da de sluttede sig sammen, ikke handlede ifølge Guds Ord og den lutherske Bekendelse, og

2. Da tre Distrikter af den norsk lutherske Kirke allerede har tilstemt (og de andre seks med al Sandsynlighed vil tilstemme) en Beslutning, som vil paa-tvinge Broderskab med saadanne Samfund, om hvis Bekendelse og Praksis vi ikke har tilstrækkelige Garantier for, at de er ifølge Guds Ord og den lutherske Bekendelse, indsender jeg herved min Resignation som staaende Medlem af Den norske Synode og som Lærer ved Luther College.
S. C. Ylvisaker.

Decorah, Iowa, 17de Juni, 1919.

Da Iowa Distrikt ved sin Beslutning i Anledning National

Lutheran Council har anerkendt som Trosbrødre Medlemmer af Samfund, hvis unionistiske og lutherske Praksis indtil denne Dag ikke beretter trosbroderlig Anerkendelse, finder undertegnede sig nødsaget til at protestere mod den fattede Beslutning og til at melde sig ud af Samfundet, saa snart samme Beslutning er fattet af et Flertal af Samfundets ni Distrikter. Hermed følger da ogsaa Resignation fra Stillingen som Lærer ved Luther College og som Sekretær for Samfundets Ungdomsforbund. O. A. Tingelstad.
Decorah, Iowa, 16. Juni, 1919.

Andre Udtalelser.

Videre skal vi meddele noget, der i „Lutheraneren” af 2. Juli forekommer om National Lutheran Council fra søndre Minnesota Distrikts Møde. Der læses vi:

„Da Sagen om National Lutheran Council kom op til Behandling paa Lørdag, blev der en Del Diskussion. Pastor I. C. K. Preus gjorde opmærksom paa, at det var et vigtigt Skridt, som trængte grundig Overvejelse. Han ytrede Betænkeligheder over for en Del af Østens Lutheranere, og var ikke sikker paa, at de vilde gennemføre det, som de havde bestemt paa Chicago-Mødet. Han gjorde derfor et Forslag, som gik ud paa, at man tilstømte den gode Samvirken, men ventede med det mere indre Samarbejde, indtil man fandt ud, hvor vidt man gjorde Alvor af at sætte i Praksis det, som var tilstemt i Chicago.

Dr. Laur. Larsen talte om det, som Council allerede har udført, og hvor nødvendigt det var, at vor lutherske Kirke kunde optræde samlet over for Regeringen og hjælpe til at redde den lutherske Kirke paa mange Steder i Europa, saa vidt det var muligt.

Dr. H. G. Stub, som i sit Indledningsforedrag havde forklaret Grunden til Councils Stiftelse, tog igen Ordet og sagde, at han i denne Sag havde handlet saa samvittighedsfuldt som muligt med Bevidsthed om sit store Ansvar.

Sprogsmaalet var, om vi skulde afsondre os eller forsøge at være med saa langt som muligt. Paa det Grundlag, som man blev enig om i Chicago, kunde han med god Samvittighed række disse Lutheranere Broderhaand. Vi kan faa i Stand et forførdeligt Skræmmebillede ved bare at gaa paa Jagt efter Fejl. Det var Talerens Overbevisning, at alle disse Ledere i Chicago med Alvor vil søge at gennemføre i Praksis det, som var tilstemt.

Dr. Kildahl, som ogsaa var med paa Chicago-Mødet, sagde, at man kan ikke bedømme et Samfund efter Enkeltmands Udtalelser men efter deres offentlige Bekendelse, ellers kunde der adrlig blive Tale om Samarbejde.

Den lutherske Kirke i Østen har i disse hundrede Aar, den har bestaaet, haft mange Ting at kæmpe med; der har været mange rare Udtalelser og reformerte Strømninger, men det mærkværdige er, at det konservative Parti har gaaet af med Sejren. Deres ledende Mænd har staaet paa luthersk Grund. Deres Bøger viser det. Det var ikke med Nølen, at man tilstømte disse Punkter i Chicago, men det var med Glæde. Det var paa Forhaand givet, at det var ret.”

Vi mente, det var rigtigt ifølge det Forhold, vor forenede dansk lutherske Kirke har stillet sig i til National Lutheran Council, at meddele vore Læsere ovenstaaende, baade de to Professorers Resignationer og de andre ledende Mænds Udtalelser i Forhold til National Lutheran Council. Ikke bør vi i Blinde eller uvidende gaa med til en kirkelig Sammenslutning som den omhandlede, men lige saa lidt bør vi lade os skræmme fra Deltagelse af Resignationer og Protester som de ovenstaaende. Det gælder her at prøve alt og beholde det, som er godt.